IOSEPHI AURIAE NEAPOLITANI ORATIO. DE VITÆ HUMANÆ FRAGILITATE. AD...

Giuseppe Auria

SCRIPTA. EST. HÆC. ORATIO
ANNO. DOMINI. M. D. LXXV
ET. EDITA. NEAPOLI.
IVSSV. ILLVSTRISS. ET. REVEREND.
GVLIELMI. SIRLETI. CARDINALIS
F. M.
Post mortem HIERONYMI. SIRLETI
eius Fratris.

IOSEPHI. AVRIÆ
NEAPOLITANI
ORATIO
DE·VITAE·HVMANAE FRAGILITATE. SCRIPTA AD. EXERCITATIONEM.

NON raro equidem mirari ſoleo, cum ceterarum rerum in hominibus inſcitiam, tum vel maxime, quòd pauciſſimi, aut excellenti ingenij magnitudine, aut præclara eruditione, atque doctrina, aut vtraque re ornati, ſtudeant ſuæ naturæ conditiones noſſe. Sed plerique omnes, veluti temere, fortuitoq. ſati ac creati, ætatem per ſummam ſocordiam agant: & prauis cupiditatibus obcæcati, ante moriantur, quàm intelligere potuerint, quam ob rem in vitam veniſſent. Quòd ſi illis ſapientiæ tanta cura eſſet, quanto ſtudio caduca, breuia, incerta, fugacia, mobilia conſectantur, profecto exſpectando, & deſiderando, non ſemper miſeri animis penderent, nec cogitationibus ſtultis effeminarentur, aduerſa quæque tum venientia metu augentes, tum mærore præſentia. Sed tota vi bene viuendi poſita in virtute, & rerum diuinarum contemplatione, a corporum obſequijs, indulgentiaq. plane diſcederent: & doloris, mortiſq. timore ſublato (quorum alterum ſemper adeſt, alterum ſemper impendet) mentem, qua nihil melius, neque præſtantius aliud in natura mortalium, rite excolerent: & pura religione, veroq. DEI cultu ſuſcepto, procederent eo excellentiæ, vt adhuc in terris vitam cœleſtium imitantes, prope diuini, & immortales fieret. Qua de re

In homine nihil mẽte præſtantius.

quędam altius repetita explicare vberius conſtitui. Oſtendam primum, qua ratione omnia hæc inferiora perpetuæ mutationi ſint obnoxia, vnde generentur, quo recurrant; quid in mundo mortale: & caducum, quid diuinum, & æternum. Cum hæc docuero, tum oſtendam hominem vnum omnium maxime fragilem, & imbecillum: & quanti conſtet illi dominatus, principatusq. in alia omnia delatus. Qua ex meditatione conditionis humanæ me effecturum ſpero, vt cum dies, & noctes omnia nos mala vndique circumſtent; mortem, quam paſſim, veluti horribilem, ac formidoloſam deprecantur, vitæ potius humanæ, miſeræ, multumq. iactatæ, portum, ac perfugium exiſtimēt. Ergo commune eſt omnium incipientium rerum, vt ortæ occidant, & auctæ decreſcant, vt frigore, vel calore, vel aliqua impreſſione vehementi labefactentur, aliæ ocyus, aliæ ſerius, ſecundum vires earum ſeminibus inſitas, ætatesq. ſingulis ad viuendum datas. Antiquitas putauit tres Parcas, neceſſitatis filias, omni vitæ præeſſe, Lacheſim inchoare, Clotho ſeruare, Atropon finire, ac nendo quidem ducere ſpatium viuendi, vnicuique conceſſum, vt quod in fuſo perfectum eſt, præteritum tempus indicet: quod torquetur in digitis, præſens: & quod non dum ex colo tractum, digitisq. ſubactum, futurū, & inſequens oſtendat. Quibus temporibus omnia contineantur; præteriti, eſſe ortum; præſentis, ſtatum; futuri, diſſolutionem. Alij maiora ſpectantes, Lacheſim eſſe voluerunt cæleſtem naturam altiſſimā, ex qua inferiora cuncta, vices, ortus, & interitus ſentiuntur: ſata quæque vitam ducūt, perpetuo cæli motu, ac luce illinc manāte: & calore, lucis ſobole, excitato, calore, inquam, non igneo, non aëreo: ſed cæleſti, ſicut lux cæli propria eſt qualitas, efficaciſſimo illo quidē, maximeq. ſalutari, omnia penetrante, fouente, moderante; vnde fluere vim quandā a Stoicis, mentem vniuerſi nuncupatam, agitantem primū Ignem, & Aëra, deinde Aquam, & Terram, quæq. ex his quattuor efficiuntur, cum homines, tum beſtias, volucres, natantes, agreſtes

Parcæ tres, filię neceſſitatis.

Λάχεσισ

Calor, lucis ſoboles.

cicures

cicures, feras: tum ſtirpes, lapides, metalla; originem ſuam, progreſſionemq. cunctis eo referentibus, quo etiam reſoluta plane reddantur.

Nam ſua cuique locis ex omnibus omnia plagis
Corpora diſtribuuntur, & ad ſua ſæcla recedunt.
Humor ad humorem: terreno corpore terra
Creſcit: & ignem Ignes producunt, atheraq. aëther:

Quod & Hippocrates attigit, affirmans, homine animam agente, ſingula in propriam naturam diſcedere, atque in ea redire, ex quibus vnumquodque conſtaret. Per Clotho intellexerunt ſtellas errantes, & inerrantes, a quibus orientes ita animaremur, atque formaremur, vt quiſque ingenia, mores, actiones, vitæ curſus, euentusq. accerſeret. Per Atropon fatalem & immutabilem continuationem ordinis ſempiterni, quia nihil aliud fieri poſſit, atque a DEO conſtitutum eſt; tametſi multa nec opinata videantur propter obſcuritatem, ignorationemq. cauſſarum. Eam porro naturam eſſe omnia gignentium corporũ, vt cum ſurſum, deorſum, vltro citroq. indeſinenter commeent: & alia ex alijs oriantur, ac viciſſim propter principes qualitates inter ſe diſſidentes, immutentur, nihil diutius vno, & eodem ſtatu eſſe poſſit: ſed cuncta continenter naſcantur, occidant, fluant, labantur. Quibus omnibus ſubſtantia quædam communis ſubiecta ſit ſine vlla ſpecie, atque carens omni qualitate, expers ortus atque interitus, ex qua omnia exprimantur, & in quam deinde recipiãtur, dum ab illis, vtique ingredientibus, & exeuntibus, iugiter agitatur, atque formatur. Ac Natura quidem perlibenter ſingula immortalia feciſſet: ſed quia per infirmitatem materiæ non licebat, id in generibus, quæ perpetuari videmus, molita eſt, quoad eius fieri poteſt, prole noua Mundum ſemper frequentans, & labentia ſęcula cupide propagans, ne quando vacuo æuo torpeant. Interim vero mens illa, quam ſupra demonſtraui fuſam per vniuerſum, retinet elementa, aptiſſimo vinculo, atque pulcherrimo colligata, ſic, vt ſe ſe concordata amicitia, & charitate

Hippocr. in lib. de Natura humana.

Κλωθώ.

Ἄτροπος.

tate

tate complectantur: quæ & princeps, & moderatrix reliquorum, præclari, eximij, cuncta sua luce lustrantis, qui oriens, & occidens diem, noctemq. conficit: & modo recedens, tristitia contrahit terras, tum autem accedens, vicissim lætificat: vnde anni semper renascentes, quadripartitæq. temporũ mutationes, aptæ ad constitutionẽ omniũ rerum: & temperationem. Superiora certe sunt simplicia, & semper vniusmodi, immutabilia, infatigabilia, inuiolabilia: inferiora autem mortalia: & caduca, præter animos, hominum generi, munere DEI, datos: composita dissoluuntur, dissoluta componuntur, perpetua adiectione: diminutioneq. laborant, oriuntur, crescunt, exstinguuntur, inęquabilibus spacijs eodem cuncta dimittuntur. At homo, ad cuius commoditates, & vsus alia omnia sunt creata, multo maxime fragilis est, videlicet inter tot periculorum genera, tot morbos, tot mortis casus, totq. curas, magna, & sæua mercede comparata sua præstantia, vt difficile sit intellectu, vtrum Parens illi melior Natura fuerit, cui cetera animantia subiecit, tantamq. ingenij solertiam largita est, an tristior nouerca, perpetuis malis tanta munera rependens. Homerus antiquissimus scriptor, & Poetarum maximus, dicit Aten, idest calamitatem, Deam turbantem Cælum, eamq. ob caussam deiectam illinc a Ioue in terras, vbi πάντας ἀᾶται,

Superiora, æterna. Inferiora, mortalia.

Homo omnium maxime fragilis.

Homerus Poetarũ maximus. Ates Dea

Iliad. T.

> Οὐλομένη, τῇ μὲν θ' ἁπαλοὶ πόδες. οὐ γὰρ ἐπ' οὔδει
> Πίλναται, ἀλλ' ἄρα ἥγε κατ' ἀνδρῶν κράατα βαίνει
> Βλάπτουσ' ἀνθρώπους,

Quid quòd Hesiodus Homero posterior, carminibus græcis, & ipse vaticinatus est, homines diu simplicissime vixisse in summa rerum abundantia, quas sponte tellus ferebat, procul malis, procul laboribus, procul curis, proculq. morbis, senium afferentibus: Sed posteaquam Prometheus, Iapeti filius, ignem cælo mala fraude subductum mortalibus intulit, Iouem iratum ob id furtum, nos cumulasse tot miserijs, semotiq. prius lethi, tardam necessitatem corripuisse, subornata ad fallendos mortales Pandora,

Hesiodus Operum, & Dierũ lib. 1.

Prometheus Iapeti filius.

Pandora.

ra, quæ demiſſa in terras, & recepta ab Epimetheo aliter atque a fratre Prometheo admonitus fuerat, mox vas ingens, quod ſecum detulerat, aperuit, vnde exilierunt mala innumerabilia, ſola ſpe in vaſis labris ſubſiſtente, quòd operculum ante oppoſitum eſt, quàm poſſet euolare.

Ἄλλα δὲ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται,
Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα,
Νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ, ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ,
Αὐτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι.

Prometheum autẽ fraudis admiſſæ pœnas pendere, relegatum per Mercurium ad Caucaſum montem Aſiæ altiſſimum: aſperrimumq. & immani ſaxo ibi vinctum: & aduolantem Aquilam ſingulis diebus iecur hominis noctu renouatum dilaniare, corpus eius perenni miſeria fedantem. Priſci, quibus fuit ſtudium latentem in fabulis veritatem inueſtigare, ignẽ expoſuerunt calorem, in omnium fuſum naturam, in quo procreandi vis, & cauſſa gignendi, a quo & animalia omnia, & ea, quorum ſtirpes terra continentur, aluntur, creſcunt, conſeruantur, ſuſtinentur, qui quamdiu remanet in nobis, tamdiu ſenſus, & vita remanet: refrigerato autem eo, & exſtincto, occidimus ipſi, & exſtinguimur. Aquilam, huius vitę curas, & quotidianas ſolicitudines, nos exedentes, a quibus vacuus nocturno tempore ſecundum quietem eſt animus, interim ſeipſum colligens, & reficiens: ſpes autem idcirco ſubſiſtit in vaſe, quòd mens humana ſemper in futurum agit ſuſpenſa: & anxia. Quæcumque enim in vita cogitamus, & molimur, ex ſpe cuncta pendent. Pueri parant ſe iuuentuti, hæc ætas ſenectuti, ſenectus vlterius mittit cogitationes, nihil agimus, niſi cum exſpectatione. Abdala vnus e ſapientibus Arabum aliquando interrogatus, quid præcipue in hoc Orbis terræ theatro mirabile ſpectaretur, reſpondit, nil homine mirabilius ſpectari: cuius aſtipulator Mercurius Triſmegiſtus, ſcripſit, hominem maximum eſſe miraculum. Conſtat præclara quadam conditione generatum ad DEI imaginem: & ſimilitudinem, qui ipſius gentilem, & cultorem:

Caucaſus Mons Aſiæ altiſſimus.

Caloris vis.

Ex ſpe cũcta pẽdere.

Abdala. Mercurius Triſmegiſtus.

torem & imitatorem, qui consideraret admirabilem Naturę fabricam, qui contemplaretur ordinem cælestium: & medium terrarum globum tueretur. Hunc diuinitate mentis ornatum, cum veri, & falsi iudicandi, discernendiq. boni, & mali scientia, cum prudentia intelligendi principia, & caussas rerum, quid quamque sequatur, quid ve sit cuique contrarium: & cum memoria, qua recordetur pręterita: & præsentibus annectat futura. Hunc participem rationis; cuius vi alius alij concilietur, & ad orationis, & ad vitæ societatem. Eius ingenio datam figuram corporis aptam, cum plurimis singulorũ membrorũ, internorum & externorũ opportunitatibus, & habilitatibus, quarum comites sensus & affectus. Hunc acutũ, prouidũ, sagacem ad intelligendum, & agendum natum, solum ex tot generibus animantium, quorum principatum teneat, notitiam præpotentis D E I, conditoris sui, habere. Reliqua abiecta ad pastum, vel iacentia in terra, vel mersa vndis, vel in aere pendentia. Hunc erectum ad cęli quasi cognationis conspectum excitatum, supera, infera, prima, vltima, media cernere, cum in primis ipsius propria sit veri inquisitio, atque inuestigatio: cælum, sidera, terras, aquas, animantes, stirpes, lapides, metalla, omnium rerum naturam perspicere: & ipsum cuncta moderantem D E V M: ac regentem contẽplando pene præhendere: ad eũ in quotidianis negotijs, & medijs miserijs confugere: ab eo auxilium implorare, eo venerando, & religioni verę parendo, aspirare ad beatitudinem, immortalitatem. Ab hoc leges, moresq. constitutos, tum iuris æquam descriptionem, certamq. viuendi disciplinam, per quam bene, beateq. viuitur. Quid enumerem tot artes eius, tantas scientias, tot inuenta, quibus paret ea, quæ suppeditent, & ad victum, & ad cultum? Quo circa merito principem locum tenere in hoc Mundo videtur, qui & ipse paruus mundus dictus est a multis: quandoquidem, quę in vniuerso insunt, vniuersa in eo reperiantur. Sunt ignis, aer, aqua, & terra inter se temperata, re ipsa in hoc corpore concreta, est spiritus

Hominis propriũ contemplari.

Homo, mundus paruus.

tus tenuior, & diuinior Elementis, Cælo, vt ait Aristoteles, analogia, seu proportione respondens, & animam cum corpore copulans. Est vita stirpium eisdem muneribus fungens, generandi, alendi, augendi: est sensus brutorum, tam internus, quàm externus: est animus ratione pollens: est mens diuinitus adiecta, incorporea, impatibilis, immortalis: est earum omnium naturarum simul confluentium consensus. Huic inferiora famulantur, superiora fauent. Sed ne dotibus his superbiamus, aut insolentius de nobis gloriemur, impediunt e contrario miseriç, in quibus vitã trahimus ab ipso lucis rudimento. Primum vnus homo, animantiũ cunctorũ, nudus nascitur, cum cetera protinus vitæ principio natiuis varie tegumẽtis, a frigoribus, & calore defendãtur, quæ & ipsum superãt corporis robore, pernicitate, velocitate, sensuum vigore, & ætatum diuturnitate. Vnus statim ad vagitus, ploratusq. abijcitur, vnus continuo pedibus, manibusq. deuincitur, tamquam a supplicijs vitam auspicans: deinde satis constat non fari, non ingredi, non vesci, nisi edoctum. Postremo sub ingrauescentẽ ætatem, in quam confluit quidquid est infirmum & fragile naturæ, videmus hebescere sensus, membra torpere, deficere vires, præmori visum, auditum, incessum, hinc senem morosum, & anxium, & iracundum, & difficilem: & odiosum, sibiq. & alijs intolerandum: tandem nec sentire, nec sapere, si longius ætate progrediatur: eumq. rursum repuerascere, quæ res eum misere ridiculum facit. Huc accedunt diuturnæ corporis, & animi molestiæ, ægestas, infamia, seruitus, exilium, amissio suorum, luctus, orbitas, solitudo, ceterçq. ærumnç omnibus horis in apertã ipsius perniciem incurrentes. Vnde versus Euripidei,

Hominis miseriæ innumerabiles.

Euripides in Phœnissis.

Ἔφυ μὲν οὐδεὶς ὅστις οὐ πονεῖ βροτῶν,
Θάπτει τε τέκνα, χ᾽ ἅτερα αὖ κτᾶται νέα.
Αὐτός τε θνήσκει, καὶ τὰ δ᾽ ἄχθονται βροτοὶ,
Εἰς γῆν φέροντες. τὴν δ᾽ ἀναγκαίως ἔχει.
Βίον θερίζειν, ὥστε κάρπιμον στάχυν,
Καὶ τὸν μὲν εἶναι, τὸν δὲ μή. τί ταῦτα δεῖ

Στένειν ἅπερ δεῖ κατὰ φύσιν διεκπερᾶν;
Δεινὸν γὰρ οὐδὲν τῶν ἀναγκαίων βροτοῖς.

Cic. Tusculan. 3. & Cicero præclare, vt cetera,

Mortalis nemo est, quem non attingat dolor,
Morbusq. multi sunt humandi liberi,
Rursus creandi, morsq. est finis omnibus.
Quæ generi humano angorem nequidquam afferunt:
Reddenda est terra terra, tum vita omnibus,
Metenda, vt fruges: sic iubet necessitas:

Hom. Iliad. ρ. Et Homerus, vbi omnium animantium genera contemplatus esset, eorum victus inter se contulisset, exclamauit, omnium, quæ humi serperent, & spirarent, calamitosissimum esse hominem, principatum haud sane felicem illi tribuens, vt in expendendis malis primas teneat. Quid referam varia venena exitij tam præsentis? tantam difficultatem in victu parando, tantam curam in serendo, colendo, & demetendo, condendo, reponendo? vt segetes effundant herbas frugibus inimicissimas, a quibus necentur; vt vredo herbis, leguminibus, & fruticibus incommodet sideratio, & vermiculatio arboribus; carbunculus, & articulatio vitibus; putredo fructibus, cibisq., caries lignis, rubigo metallis, tineæ vestibus: vt æstus, & rigor Cæli afferant morbos pecudibus procreatis, cum ad vescendum: & corpora vestienda, tum ad cultus agrorum, & ad vehendum: vt noceant ignes incendijs, aquæ eluuionibus, & naufragijs, ædificia ruinis? Ad summam, ne agam de singulis, cum omnes vndique bestiæ, feræ, & cicures insidientur, omnia vndique pericula immineant, plura tamen homini ab homine, quàm a ceteris, mala inferuntur, videlicet calumnijs, litibus, factionibus, furtis, rapinis: cumq. cetera animalia, quæ rationis expertia dicimus, in suo genere probe degant, congregentur, & stent contra dissimilia, tamen homines non modo locis, linguis, imperijs disiuncti, sed etiam eiusdem gentis, nationis, linguæ, religionis, & ciuitatis, odijs mutuis flagrantes, spreta communitate, societateq. humani generis, bellum, quod

vnum omnium ſcelerum colluuionem inuehit, alij alijs faciunt, per iram & cupiditatem ſe ſe omni diritate, crudelitate, immanitateq. teterrima nefarie lacerantes. Quorum reputatione efficitur, neminem mortalium eſſe felicem: ſed præclare, atque indulgenter agi cum illo, qui iure dici non infelix poſſit. Atque eo etiam magis, quòd nihil homini ſine labore obuenit, nihil ſine ſolicitudine ſeruatur, & quidquid datur, incertum, ac breue eſt, etiam his, quibus largitione contingit, vniuerſum vtique æui tempus intuentibus. Quæ enim ætas longa eſt? aut quid omnino homini longum? aut qui ipſius anni, vnius tantum modo aſtri redditu numerati, ſi magno anno, & vere vertenti comparetur? *Magnus, ann᷈ qui Macrobius lib. 2. c. 11.* cum cuncta aſtra ad idem reddierint, eandemq. cæli totius deſcriptionem longis interuallis retulerint, vniuerſo numero temporis perfecto? Sed quid ego? cur loquor de hominibus? cur queror de eorũ miſeria, & fragilitate? cum tot vrbes quondam florentiſſimæ longa annorum ſerie, multiſq. laboribus ſtructæ, iaceant dirutæ, quarum cadauera nulla, ac ne nomina quidem ſuperſunt: Cum imperia multa, ac regna, longe, lateq. rerum potita, quæ tanta indole creuerant, vel deſidia ſucceſſorum labefacta, vel bellorum iniuria euerſa, vel vetuſtate, a qua nihil tutum eſt, paullatim immutata, corruerint. Prouinciæ totæ cum gentibus, ac nationibus conciderint, ſiue ingenti terræ motu concuſſæ, ſiue eluuionibus hauſtæ, ſiue exuſtionibus vaſtatæ. Quas mutationes aiunt lege Mundi neceſſe eſſe accidere ſtatis temporibus, cum ad motum Primi cęli, vnde motus reliqui inferiores, & omnis Natura pendet, *Primum mobile.* tum ad errantium ſiderum coniunctiones, & ſeparationes, quibus Elemẽta, & quę ex Elemẽtis conſtituũtur, præcipue parere ſupra demonſtratum eſt. Quam cæli cum terris ſocietatẽ Democritus nobiliſſimus phyſicus primus inueniſſe, oſtendiſſeq. fertur. *Democritus.* Nimirum hanc eſſe rerum humanarum continuam viciſſitudinem, quæ eodem ἐν χρόνῳ πολλὰ πολλάκις, μᾶλλον δ' ἀπειράκις, vt ait Ariſtoteles, recidãt: vel quòd materia ad ſimilitudines edẽdas eſt faci- *Materia.*

 lis,

lis, vel quòd ex quibusdã terminatis numeris series rerum connexa existit, quemadmodum Pythagorę primum, deinde Platoni placuit. Ac ne longius a proposito aberrem, Mundi etiam interitum exspectamus, & diem, quæ tandem hoc vniuersum, omnia simul complectens, dissipet, & in pulchriorem speciem, simplicioremq. conuertat. Et erimus tam superbæ arrogantiæ, vt velimus in hac necessitate naturæ, omnia ad vnum finem reuocantis, nos, nostrosq. seponi, & a ruina ipsi Mundo imminente, nos, nostrosq. subtrahi: aut stultitia aberrabimus vsque adeo, vti præsidiũ non quæramus ad beatam vitam, sed spem omnem felicitatis ponamus in rebus interituris, & labentibus, ac fluentibus continenter? Quarum mobilitatem & inconstantiam considerans ille non intelligendi solum, sed etiam dicendi grauissimus auctor, & magister Plato, contemplando processit eo diuinitatis, vt firmissime asseueraret, nihil esse, quod oriretur, & interiret: idq. solũ vere esse, quod vnum semper atque idem est, neque vllum habet ortum, & ratione, intelligentiaq. continetur, qualem statuebat æternam substantiã, quę constanter in suo statu manens, neque senior se ipsa sit vnquã, neque iunior, neque recipiat eorũ quidquam, quibus res corporeæ, mobilesq., conditione generationis, subijciuntur: quę sunt species temporis, imitantis æuum, seq. numero identidem reuoluentis. Tempus autem cum cælo incœpisse, vt simul orta, simul etiam dissoluãtur. Cetera alternis vicibus ortus, & interitus variantia, rationis expertia, opinionem dumtaxat afferre per sensus, ideoq. omnino opinabilia haberi: eorum nec artem, nec scientiam institui posse: sed vniuersorum, quæ semper eadem, & eodem modo essent apud omnes, quæ maxime secundum naturam, quæ in vnum exitum spectarent, & numquam fallerent, omne iudicium veritatis, veritatemq. ipsam, abductam ab opinionibus, cogitationis ipsius, & mentis esse. Itaq. oportere eum, qui intelligentiæ, sapientiæq. se amatorem profiteatur, conquirere primas caussas Sapientis, natura efficientes, cum intelligentia pulcherrimo

[Margin notes: Apocalyp. c. 21. — Plato. — Tempus quãdo incœperit.]

rimorum, & optimorum. Deinde secundas earum rerum, quæ necessario mouent, cum ipsæ ab alijs moueantur, quæ prudentia vacantes, inconstantia, perturbataq. efficiant: Similem porro hunc Mundum, quem videmus, putabat magnę cuidam speluncæ subterraneæ, in qua vincti homines degerent ætatem, superne a tergo ignis facem suspensam habentes, & nihil videntes vel sui, vel proximorum, præter vmbras, ab igne in aduersam partem antri cadentes, qui si quando patefactis terræ faucibus, ex cæcis, & tenebrosis illis latebris, exuti vinculis, in lucem excedant, læti intueantur admirabiles rerum species, quarum simulacra, aut imagines, obscuras ante cernebant. Facem ignis in specu rebatur esse solem, mentem Mundi: & temperationem lucem rebus ministrantem. Vincula vero, corpora nostra terrena: & concreta, quibus intersepiamur, & inflammemur ad omnes cupiditates, quibus impeditur animus, ne veritatem: & sapientiam assequatur. Vmbras, res omnes sensibus subiectas, adeoq. mobiles, vt nihil vnquam in his vnum sit constans, ne idem quidem: ideoq. nec cognosci, nec percipi: nec posse sciri. Sensus angustos, hebetes, & tardos, animos imbecillos, breuia curricula vitæ, veritati nihil hic relinqui, omnia tenebris circũfusa, omnia institutis, & opinionibus teneri. Tum autẽ nos lucem visuros, cũ in Cęlũ ex his vinculis corporis emissi feremur, vbi ipso animo per se cernemus ipsum per se pulchrũ, sincerũ, integrum, purum, simplex, nullis opinionibus humanis inquinatum. Illic æterna veritas, illic sapientia, & scientia vigent. Quarum cupiditas cum insit in mentibus nostris insatiabilis, & exiguæ contingant, vel nullæ potius in vitam, futurum sine dubio, vt expleatur, cũ moriemur Quòd si viuẽtes aliquid sapere velimus, animum esse ad seipsum aduocandum, secum esse cogendum, maximeq. a corpore abducendum, id est adsuefaciendum mori. Hoc & dum erimus in terris, fore simile illi cælesti vitæ, & cum illuc referemur ex his vinculis emissi, tum denique victuros. Hoc esse summum hominis bonum, non in hac vitam quę-

Mundus hic cui similis.

rendum

rendum:quæ potius mors est dicenda. sed in illa altera sperandum. Huc tamquã ad extremũ rerũ expetendarum, referenda degendę vitę ratio omnis:& cũcta consilia bene viuendi recteq. faciẽdi. Quę grauiter magnificeq. dicta sunt, vt tẽporibus illis, quibus homines in summo superstitionis errore: & in maxima veræ religionis ignoratione versabãtur, quibus nesciebatur, quid liquido vtile, & honestum, quibus varij, & incerti fines bonorum per ambages philosophantium: & quasi per caliginem proponebantur. Verũ enimuero longe certiora fuerunt, quæ postea ex sancto, augustoq. CHRISTI fonte manarunt. Nam ante CHRISTVM superstitio fusa per gentes, oppresserat omnium fere animos, & hominum imbecillitatem occupauerat, exceptis Hebræis, qui soli mortalium, singulari DEI beneficio, veram religionem colebant, illam quidem imperfectam: & certe inchoatam: donec ille a Patre
Io.14. superuenit, qui in sacris libris se fatetur esse viam, veritatem, vitam, & lucem affulgentem omni homini nascenti,
Io.3.& 6. promittens indubitatam: & æternam felicitatem sibi crediturus, & obsequuturis: qui re vera sol iustitiæ cum esset, radijs veritatis discussit mortis vmbras, quibus obruebamur. Igitur DEVS volens opitulari tandem homini, quem ad effigiem diuinitatis effinxerat, cęlo demisit Filium vnigenitum, & singularem in terras, qui assumpta humanitate, naturam inde vsque ab initio Mundi, culpa Adami corruptam, cuius correctio tentata primum fuerat per Abraamum, deinde per Mosem, post per Prophetas insequentes, nouissime in antiquum statum, ex quo deciderat, beneficus restituit, eiq. ad summam beatitudinem suo sanguine aditum muniuit. Quam ob rem illi, vt saluatori, exultantes gratias agemus: eumq. iustis honoribus, memoriq. mente veneremur, vt DEVM, qui princeps vitæ, rationẽ ostendit eam, quæ nunc appellatur Sapientia.

Veridicis, & qui purgauit pectore dictis,
Et finem statuit cupedinis, atque timoris,
Exposuitq. bonum summum, quo tendimus omnes,

Quid

Quid foret: atque viam monstrauit limite prono,
Qua possemus ad id recto contendere cursu,
Quidue mali foret in rebus mortalibus: & qui
Fluctibus e tantis, vitam, tantisq. tenebris,
In tam tranquilla, & clara luce locauit:

Duo autem potissimũ commendauit, vnum, vt in DEI amorem toto animo, & studio insisteremus, ab eo solo salutem speraremus, ab eo vitiorum, peccatorumq. nostrorum omnem peteremus correctionem, & expiationem: alterum, vt homines alteros perinde ac nosmetipsos diligamus: ob eamq. ipsam caussam, quòd homines sint, consultum illis velimus, societatem charitatis cũ his coeamus, omnes, vt natura coniunctos, nostros ducamus, agnoscentes, non vt populares aliquorum locorum: sed ciues totius Mundi, nec solum in amore respondeamus his, a quibus prouocemur, sed etiã bene cupiamus inimicis: ab alienis mentes, oculos, manus abstineamus: nullius spolijs nostras facultates, copias, opes augeamus, nemini proprij commodi caussa noceamus. Præterea in Euangelijs passim adhortatur ad pacem, ad mansuetudinem, omneq. virtutem: reuocat a flagitijs, iubet domare libidines, coercere cupiditates: monet, ne in diuitijs, pecunijs, honoribus, imperijs, gloria; ne in corporis commodis, & voluptatibus, felicitatis spem collocemus: sed in vitæ cælestis exspectatione, & in bonis animi sempiternis, quæ nec oculus vidit: nec auris audiuit, nec assequi potest hic mens nostra. Ea autem DEVS Mundi præses ac Dominus, & iudex omnium, pietatis, & probitatis præmia sui cultoribus proposuit, quibus, post mortem, corporibus in vltimo generis humani iudicio resumptis, cupiditatũ: & dolorum expertes, nihil sibi deesse sentientes, nihil requirentes, tranquillissime perfruemur in perpetuitate omnis tẽporis consequentis. Tunc ipse animus vitijs se exutũ cognoscens, coniunctumq. cum Diuina mente sentiens, insatiabili gaudio complebitur: Hæc est vera felicitas, vt DEO coniungamur, quod eius solius beneficio possumus assequi: qui

Mat. 22. & Luc. 10.

Io. 15.

Luc. 6.

in se

in se ipso hominem DEO coniunxit, vt quemadmodum filius DEI humanitatem induit, sic per eum nos filij DEI fiamus. Hæc est optanda merces omnium laborum, quam non modo summam, sed nimirum vel solam dubio procul dicere non verebor. Hæc vita æterna, hæc Sapientia, quam Philosophi, nisi per caliginem, non viderunt. Ea demum magna est consolatio in morbis, solitudine, paupertate: in carcere, verberibus, cruciatibus, tormentis: in exsilio, amissione suorum, luctu orbitate, vt omnia præsidia habeamus in DEO bene, beateq. viuendi. Nam impendente morte, aut instante iam plane, aut certe appropinquante, non mediocre proponetur solatiũ reputantibus fiducia veræ pietatis ad cælestem Patriam, atque adeo ipsam æternitatem redditum longe certissimũ patere. Nec vero in calamitatibus vitam negligemus, a quibus breuitas temporis nos sit vindicatura, cum sciamus diuersorium nobis, non habitandi locum esse datum: neq. eãdem in prosperitatibus auide nimis amplectemur, omniã humana spernentes præ immortalitate illa, quam adepti DEO coniungemur, per ipsius amorem, immensamq. erga nos benignitatem. Eo pacto nulli metus terrebunt, nullæ ægritudines exędent nullæ libidines incitabunt, nullæ lætitię exultantes languidis liquefaciẽt voluptatibus. Sed seruántes æquabilitatem vniuersæ vitæ, tum singularum actionum, erimus DEO, & hominibus commendatiores.

FINIS.

DEO GRATIAS.

